

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 25-річчю Медичного інституту
Сумського державного університету**

(Суми, 17–19 жовтня 2017 року)

За загальною редакцією О. О. Єжової

2. МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ, ЗМІЦНЕННЯ І ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

УДК: 612-043.7:612.017

ЩОДО ІНФОРМАТИВНОСТІ ІНДЕКСУ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН У ХАРАКТЕРИСТИЦІ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Анатолій Босенко, Марія Топчії

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна
bosenco@ukr.net, topciy_maria@ukr.net*

In the functional diagnostics at least three normative tables are used for estimation of adaption potential (AP), each being essentially distinctive in ambiguous characteristics given. According to the existing norm, AP weakly correlates to the functional abilities of trained adolescents and youths.

Keywords: adaption potential, normative values, youths, functional tests.

W diagnostyce funkcjonalnej wykorzystują się co najmniej trzy tabele normatywne w celu oceny potencjału adaptacyjnego (PA), które istotnie różnią się i dają niejednoznaczną charakterystykę. Zgodnie z istniejącymi normami PA słabo koreluje z funkcjonalnymi możliwościami przeszkolonych nastolatków i junaków.

Słowa kluczowe: potencjał adaptacyjny, wartości normatywne, junacy, testy funkcjonalne.

Вивчення адаптаційних можливостей організму є однією із актуальних проблем у широкому колі наукових та практичних сфер. За період розвитку функціональної діагностики розроблено велику низку методів і методичних підходів щодо їх визначення.

В останні роки великої популярності в характеристиці адаптаційних можливостей за умов спокою набув так званий індекс функціональних змін (ІФЗ), який запропонувала А. П. Берсеньова [2] для визначення рівнів адаптації за Р. М. Баєвським [1]. Однак, слід зазначити, що до цього часу відсутні чіткі диференційовані за віком, статтю, професійним спрямуванням тощо норми індексу функціональних змін (ІФЗ). В науковій літературі циркулюють декілька підходів щодо оцінки адаптаційного потенціалу з посиланнями на роботи Р. М. Баєвського і використанням при цьому різних нормативних меж і, відповідно, з отриманням неоднозначних висновків.

У серії досліджень з використанням дозованих та напружених фізичних навантажень взяли участь треновані підлітки 13–14 (n = 56), та юнаки 17 років (n = 73). Комплекс методик передбачав функціональний контроль фізичної працездатності, стану центральної нервової, серцево-судинної, дихальної систем, механізмів регуляції серцевого ритму та ін.

Результати досліджень показали, що адаптаційний потенціал за існуючими нормами не відбиває у повній мірі дійсний стан тренованих підлітків і юнаків та їх адаптаційні резерви, про що свідчать ненормальний розподіл обстежених за рівнями АП та дослідження з використанням дозованих і напружених фізичних навантажень. Показано, що особи з напруженням механізмів адаптації або з незадовільним її рівнем можуть виявляти високі функціональні можливості, особливо в умовах підвищеної позитивної мотивації діяльності, що може свідчити про індивідуальність формування функціональної системи адаптації, її можливі численні варіанти.

Аналіз кореляційних залежностей між ІФЗ, що характеризує адаптаційний потенціал тренованих підлітків і юнаків, і низкою функціональних критеріїв не виявив тісних значущих зв'язків. Відмічалися слабкі і середньої сили залежності між адаптаційним потенціалом і більшістю показників адаптаційних можливостей організму обстежених.

Отже, експериментальні матеріали свідчать про необхідність розробки нових нормативних оціночних таблиць ІФЗ, які б відповідали вимогам адекватної оцінки адаптаційного потенціалу з урахуванням віку у десятковій системі, рівня фізичної підготовленості, спортивної спеціалізації і кваліфікації тощо особи, яка підлягає функціональній діагностиці.

Література

1. Баевский Р. М. Прогнозирование состояний на грани нормы и патологии / Р. М. Баевский. – М.: Наука, 1979. – 296 с.
2. Берсенева А. П. Принципы и методы массовых донозологических обследований с использованием автоматизированных систем: автореф. дис. докт. мед. наук / А.П. Берсенева. – К., 1991. – 27 с.